

Kâmil Genç: Ja, sie steht nicht drin. Denn die Stadt Solingen sagt: »Die Gedenkstätte der Stadt ist die Mildred-Scheel-Schule. Ihr Gedenkort ist das alte Haus, nämlich die Untere Wernerstraße. Das war Ihr Haus, Sie können dort an dem Ort des Brandanschlages gedenken. Daran nehmen wir auch teil, aber damit haben wir nichts zu tun. Das ist Ihre Gedenkstätte.« Und wir haben es so akzeptiert. Schließlich ist es unsere Gedenkstätte, der Ort, an dem es passierte, dort, wo man fünf Menschen ermordet hat. Meine beiden Töchter, meine zwei Schwestern und meine Nichte starben dort. Die Stadt sagt: »Ja, wir werden kommen und unsere Rede halten, wir werden dort sein. Aber in unserem Programm führen wir die Mildred-Scheel-Schule auf.« Die Stadtverwaltung möchte sich und Solingen positiv präsentieren. Um Aufregungen zu vermeiden, und um des guten Images willen soll demnach jeder seine eigene Trauerfeier machen können.

Birgül Demirtaş: *In Solingen findet jedes Jahr eine Gedenkfeier statt. Ağabey, welche Bedeutung hat diese Gedenkfeier für dich?*

Kâmil Genç: Die deutsche Bevölkerung Solingens versucht anzudeuten, dass diese Gedenkveranstaltungen nicht mehr nötig seien. Doch wir entgegnen dem und sagen: »Sie müssen es nicht machen. Wir zwingen Sie nicht dazu.« Wir gehen dorthin und werden beten. Wir wollen es. Ich gehe hin und spreche dort zumindest meine Gebete. Beten kannst du überall, auch während des Namaz⁵. Aber dort zu beten, wo dieses Ereignis stattfand, ist etwas anderes. Wir sollten wenigstens am Ort des Geschehens etwas Zusammenhalt zeigen. Ob Türkeistämmige oder Migranten anderer Nationalitäten, wir sollten dort wenigstens einmal im Jahr zusammenkommen. Denn, Gott bewahre, ein Brandanschlag kann jeden treffen. Überhaupt sollten wir von dort aus die Botschaft senden: »Wir sind nicht allein!« Das ist mein eigentliches Anliegen. Ich kann auch jetzt dorthin gehen und beten, dafür muss ich nicht auf den Gedenktag warten. Alles was ich will, in aller Bescheidenheit, ist ein Gebet für diejenigen, die wir bei diesem extrem rechten und rassistischen Angriff verloren haben und dass wir den Deutschen damit zeigen, dass wir in diesem Moment zusammenhalten. Vielleicht können wir so die Rechtsgesinnten und Rassisten von Angriffen abhalten.

5 Übersetzung (türkisch): täglich fünfmal zu verrichtendes Gebet der Muslim*innen

»Kundaklama saldırısı hayatımızı çok etkiledi, hepimiz ölebilirdik.« (Türkisch)

Kâmil Genç'in B. Demirtaş ile görüşmesi

29 Mayıs 1993'te Solingen'de ırkçı ve aşırı sağcı kundaklama saldırısı gerçekleştiğinde Kâmil Genç 29 yaşındaydı. Saldırıda iki kızını Saime (4) ve Hülya'yı (9), iki kız kardeşi Hatice (18) ve Gürsün'ü (27) ve yeğeni Gülistan'ı (12) kaybetti. Kardeşi Bekir Genç'in hayatını, saldırı mahallinde kalp masajı yaparak kurtardı. Diğer aile bireyleri kurtarıldı. »Eşim Hatice¹ uyanık olmasaydı, hemen annemi uyandırmasaydı ve ikisi 29 Mayıs 1993'te anında müdahale etmeseydiler, hepimiz yanardık. Kaybımız daha da çok olabilirdi ve babam hariç, biz ailece sönerdik.« diyor.

Moderatör ve Editör: Birgül Demirtaş

Kundaklama saldırısına uğramadan önce çok neşeli bir aileydik

Birgül Demirtaş: *Senin acını hiçbir kelime tarif edemez. Tekrar başın sağ olsun Ağabey. 29 Mayıs 1993'teki kundaklama saldırısında sen ve Hatice Abla, Genç ailesi, Duran, Saygın, İnce ve Öztürk ailesi büyük kayıplar yaşadınız. Ağabey, senin 29 Mayıs 1993'ten, yani kundaklama saldırısından önce de bir hayatın vardı. Önceki hayatını nasıl tarif edersin?*

Kâmil Genç: Önceki hayatımız çok güzel ve neşeliydi. Kundaklanan evimizi 1981 senesinde amcam ile birlikte satın almıştık ve dört sene evin tamirâtı ile uğraştık. Yeni evimize taşınacağız diye çok mutluyduk. Ancak orada sadece sekiz sene oturabildik. 1993'te de kundaklama saldırısına uğradık. Evi satın aldığımızda evin yüzde ellisi amcamın, diğer yüzde ellisi ise babamındı. Amcam, 1991'de Türkiye'ye kesin dönüş yapmak istedi ve evin kendi payını bana sattı. Yani ev babamın ve benimdi. Babamlarla birlikte böyle mutlu oturuyorduk ailece. Ahmet eniştem ve kız kardeşim Nevin, altı aylık oğlu Burhan'la ana binanın üst katında yaşıyordu. İrfan eniştem ve öbür kız

1 Kâmil Genç'in eşi ve kundaklama saldırısında vefat eden kız kardeşi aynı ismi taşıyorlar.

kardeşim Sündüz, üç ve iki yaşındaki oğulları Engin ve Eren ile arka kısımda alt katta oturuyorlardı. Orta kat boştu. Kundaklama saldırısında vefat eden kız kardeşim Hatice oturacaktı orada. Hatice nişanlıydı. Ana binanın alt katında bizler oturuyorduk, eşim Hatice, ben, kızlarım Saime ve Hülya, annemler, kardeşlerim Bekir, Hatice ve Fadime. Bekir'in, Hatice'nin ve kızlarımın odaları evin ön cephesinden bakıldığında alt katın seviyesindeydi, ama arka cephede ek binanın üst katındaydı. O odalara da sadece ön kapıdan giriliyordu. Arkada kapı yoktu çıkmak için. Annemlerin odası yol tarafındaydı. Eşim Hatice'yle benim odam aynı kattaydı ama bahçe tarafına doğru, arka tarafta üçüncü kat oluyor böylece. Çatı katta da kız kardeşim Gürsün, Ahmet enişte ve yeğenim Güldane İnce oturuyordu. Büyük, mutlu bir aileydik. Hep beraberdik, neşeliydik. Çocuklarımla, eşimle çok mutluyduk. Maalesef çocuklarımla uzun zaman birlikte yaşayamadım.

29 Mayıs 1993'te herkesi kurtarmaya çalıştık

Olay gecesi, Kurban Bayramı'ndan üç gün önceydi zaten. Eşim Hatice bayram dolayısıyla gece temizlik yapmaya başladı. Ben de ertesi gün taksiye çıkacaktım, yatmıştım. Annem, »Ev yanıyor, kalk!« dedi. O an »Ev yanıyor!« deyince, uyku sarhoşluğunda benim aklıma sigortalar geldi. Bina eski olduğu için bizim sigortalar bir kat aşağıdaydı. Kundaklama olacağı aklımın ucundan bile geçmedi. Eşim Hatice patlama sesi duyduğunu söylediğinde, kundaklamaya maruz kaldığımızı anladım. Aşağıya indikten sonra sigortaları kapattım. Yukarı çıkmama fırsat kalmadı. Orta hol, salon alevler içerisindeydi. Dış kapıdan dışarıya çıktım. Annem ve eşim Hatice de yol tarafındaki pencereden dışarıya çıkmışlardı. Biz dışarıya çıktıktan sonra bir daha da eve giremedik, alevler her yeri sarmıştı. Kardeşlerim evin arka tarafında yatıyordu. Alt katın arka tarafı yerin eğiliminden dolayı bahçe tarafında üçüncü kat oluyor. Yoldan tarafta Ahmet enişte, kız kardeşim Nevin ve Burhan pencereden atılıyorlar. Yeğenim Burhan o zaman daha ufak bebektir. İlk önce onu dışarıya attılar. Babam işteydi o kundaklama sırasında, gececi idi. Benim rahmetli kızlarım ..., ikisi de tahminime göre tam uyanamadı. Kız kardeşim Hatice de öyle sanırım. Kardeşim Bekir uyanıyor ve »Ağabey ben uyanıyorum!« diye pencereden bağıırıyordu. »Bekir, sen komşunun bahçe tarafına doğru kendini at! Ben seni tutarım!« dedim. Maalesef tutamadım, yere düştü. Sert düştüğü için Bekir'i kaybettiğimizi düşündüm, çünkü ses vermiyordu. Ben kardeşim Bekir'e kalp masajı yaptım, onu ayılttım. Korkmasın diye »Kardeşim, sende hiçbir şey yok.« dedim. Her yeri yanıktı ama. Bekir'i kucağıma aldım ve ana yola çıkarttım. O ara zaten ambulans geldi, onu hastaneye götürdü. Sonra öğrendim ki, Aachen'de bir hastaneye götürmüşler. O ara itfaiye geldi. İtfaiyecilere, »Arka tarafta uyuyanlar var, onları kurtarın!« dedim. İtfaiyeciler, »Biz her şeyi biliyoruz, sizin söylemenize gerek yok.« dediler. Onlara söylediğim halde arka taraftaki kız kardeşimi ve kızlarımı kurtaramadılar, maalesef vefat ettiler. Ağır yaralı yeğ-

nim Güldane'yi üçüncü kattan aşağıya atınca, boşluğa denk geldi. Bacağı, kalçası ve başka yerleri de kırıldı. O da öyle kurtuluyor. Güldane'nin arkasından Ahmet eniştem kendini atıyor. Beli kırılıyor ama kurtuldu. Kız kardeşim Gürsün İnce üçüncü kattan atlayınca boşluğa düştü, düştüğü yerde vefat etti. Her şey, yani alevlerin her yeri sarması, insanların bağırması ve kurtulması saniyeler, dakikalar içinde oldu. Maalesef herkes kurtulamadı. Bizi hastanelere götürdüler. Sabah saat beş gibi polisler bizi hastaneden alıp karakola götürdüler ve saat sekize kadar ifademizi aldılar.

Eşim Hatice uyanık olmasaydı hepimiz ölebilirdik

Ertesi gün Solingen'de her taraf karışmış, bizim haberimiz yok. Yürüyüşler olmuş, her tarafı kırıp geçirmişler, otobanlarda yollar kesilmiş. İkinci, üçüncü, dördüncü gün devamlı baş sağlığına geliyorlardı. Gazeteciler de gelip gidiyorlardı. Evin her yeri insanlarla doluydu. Ağlayanı, üzüntüden bağıranı, her şeyi gördüm ve yaşadım. Kaybımız çok büyüktü. Sakin olalım diye annemin, »Oğlum, başımıza çok kötü felaket geldi. Düğününde deli, ölüde de akıllı olacaksın.« dediğini hatırlıyorum. Sakin kalmaya çalışıyordum. »Allah demek ki çocukları seviyordu ki, bizden önce alıp götürdü.« diyerek İncacıma göre öyle avunuyordum. Dördüncü gün Belediye binasına, »Kundaklama saldırısında vefat edenleri nereye defnetmek istersiniz?« diye sordu. Türkiye'ye defnedilmelerini istedik. O arada eski Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın oğlu Ahmet Özal Türkiye'den Köln'e DİTİB Merkez Camisi'ne, cenaze törenine geldi. Türkiye'den gelen başka bakanlar da oldu. Gelen bakanlarla beraber cenazeleri Türkiye'ye, köye götürdük. Solingen Belediyesi'nden birkaç görevli de bizimle geldi. Defnettikten sonra bir iki hafta Türkiye'de kaldık ve sonra Solingen'e geri döndük. Beş altı hafta sonra tekrar Türkiye'ye gittik ve uzun bir süre kaldık. Beni tabii ki en çok o iki evladımı göremeyişim yıkıyor. Bir yatakta beraber yattığımızı hatırlıyorum. Bir de kardeşim Bekir'in olay günü ölüp tekrar canlanması gözümün önünde. Öyle geriye doğru bakınca ..., bu kayıplar çok büyük kayıp benim için, bizim için. Beş kişi birden aynı günde can verdi. Eşim Hatice uyanık olmasaydı, hemen annemi uyardırmasaydı ve ikisi 29 Mayıs 1993'te anında müdahale etmeseydiler, hepimiz yanardık. Kaybımız daha da çok olabilirdi. Biz ailecek sönerdik, babam hariç. Babam isteydi çünkü. Onun haricinde biz o evde on dokuz kişiydik o gece. On dokuz kişiden bir tek babam kalabilirdi. Çünkü alevlerin her yeri sarması saniyeler içinde oldu. Benim bir kat aşağıya inmem, sigortaları kapatmam saniyeler sürdü, ama yukarıya geri dönemedim, çünkü alevler her yerdeydi. Evimiz ahşap bina olduğundan, tahta merdivenlerden alevler çok çabuk bulaştı. Ben çocuklarımın vefatını aynı gün sabah saat sekiz, dokuz gibi öğrendim. Düşüncesi bile çok kötü ama insanın kalbine doğuyor. Benim kalbime doğmuştu, çünkü kızlarımın evden çıktığını görmedim. »Bunlar muhakkak dumandan zehirlendiler.« dedim. Yanmadan önce vefat etmiş-

lerdir diye tahmin ediyorum. Çünkü her yer yanıyordu, alevler her yeri kaplamıştı. Oradan sağ selamet çıkmak, mucize olurdu.

Kayıplar için büyük üzüntü, kurtulanlar için sevinç yaşadım – İki duygu bir arada

Birgül Demirtaş: *Kâmil Ağabey, sen 29 Mayıs 1993'te iki kızını kaybettin. Küçüklerdi ve senin ve Hatice Ablayla başka çocuklarınız yoktu. İki kız kardeşini, Hatice'yi ve Gürsün'ü bir de yeğenin Gülüstan'ı kundaklama saldırısında kaybettin. Senin kaybın çok büyük. Ağabey, kundaklama otuz yıl önceydi. Sen bu kayıplarla baba olarak ve vefat eden kardeşlerinin Ağabeyleri olarak bu zamana kadar nasıl baş ettin? Bunları düşünürsen, o hislerin nelerdir?*

Kâmil Genç: Kundaklama saldırısı otuz seneyi doldurdu. Büyük kızım dokuz, küçük kızım dört yaşındaydı o zaman. Şu anda otuz dört ve otuz dokuz yaşlarında olacaklardı. Yaşıyor olsalardı en azından torunumuz olurdu, daha bir başka olurdu. Geriye bakarak bunları hayal ediyorum. İçimizde çok büyük acı ve kayıp var. Zaten sürekli eşimle onların hayalini kuruyoruz. Bir gün olmazsa, ikinci gün muhakkak vefat eden çocuklarımızı konuşuyoruz. İki gün önce rahmetli kızım Hülya'nın doğum günüydü. Onu hatırladık hep beraber. O zamanki oynamaları, okula gidişleri ve yemek yemeleri aklımıza geliyor. Bekir pencereden atladıktan sonra hemen Bekir'i kurtarayım diye yanına koşmuştum ama hiçbir yaşam belirtisi göstermedi. Ona kalp masajı yaptım ve öylece hayata geri göndü. Eşim Hatice, Bekir'i orada öylece görünce vefat ettiğini düşündü. Ben kardeşimi öyle yerde yatarken gördüğümde çok kötü oldum. O an »Kardeşim yaşıyor.« dedim ama bütün vücudu yanıktı ve Bekir çok kötü görünüyordu. Yine de o an için tekrar bir sevinç geldi. Öbür kardeşlerim, yeğenim ve iki kızım kurtulamadılar. »En azından kardeşim Bekir belki yaşıyor.« düşüncesi vardı. Üzüntü ve sevinç, ikisi bir arada, o sahneleri yaşıyorum. Bekir'le altı üstü oturuyoruz. Her gün olmazsa bile, sık sık görüşüyoruz. Bekir de mağdurlar arasında en çok yaralanan kişilerden birisi. Kardeşimin böyle otuz sene sonra yara izlerini görünce, Ağabey olarak aklımdan 1993'teki o gece geçiyor. O gece yaşananlar aklıma geliyor; bayıldı, vefat etti yeniden canlandı ..., işte onlar gözümün önüne geliyor. Bazen de diyorum ki kendi kendime, »Kardeşim yaşıyor.« Hem hüznün hem sevinç var. İki duyguyu bir arada yaşıyorum onu gördüğüm zaman. Bazen de takılıyorum Bekir'e, »Aşkım benim!« diyorum. Böyle gelip geçiyor zaman, otuz sene oldu. Ama Allah'a şükür iyi. Onu öyle gördükçe, tabii moralim de düzeliyor. Başka türlü dayanılacak gibi değil. Benim başka erkek kardeşim yok. En küçüğümüz o bizim, büyük olarak ben varım ve çok bağlıyız birbirimize.

Eşim Hatice olay gününü unutamıyor

Birgül Demirtaş: 29 Mayıs 1993'teki kundaklama saldırısına geri döndüğünde, eşini Hatice Ablayı bugün nasıl hatırlıyorsun?

Kâmil Genç: Ben Hatice'ye manevi olarak elimden geldiği kadar çok destek olmaya çalışıyorum. Hatice de tabii ki iki kızımızı sürekli hatırlıyor. Kızlarımızı hatırladığında konuyu değiştirmek ve Hatice'nin dikkatini dağıtmak için farklı konularla ilgisini çekmeye çalışıyorum. Örneğin »Yapılacak işler var mı?« diye sorup, konuyu değiştiriyorum. Yapılacak iş yoksa da akla gelmeyecek konular buluyorum. Hatice, »Kendim yaparım.« derse, ben de ona »Yok, ben de hareket edeyim, yoksa kilo alırım.« gibi sözlerle dikkatini dağıtmaya çalışırım. Ama ne yapsam yine de kızlarımızı aklına getiriyor. Bazen de benim rahmetli büyük kızımın en samimi ve en yakın can arkadaşını hatırlıyor. Hülya'yla yaşıtılardı ve onun da adı Hülya'ydı. Hatta 2021'de vefat etmeden iki ay önce bize gelmişti. Benim rahmetli kızım ona küçükken bebek hediye etmiş. O bebeği daha düne kadar hatıra olarak saklarmış. Hatta bunu bize vefat etmeden önceki günlerde anlatmıştı. İşte, sürekli ailece onunla yazışırđık. O da vefat etti gitti. İki Hülya gitti, iki Hülya buluştular. Bizim iki Hülyamız vardı, ikisini de kaybettik. Hatice'yi bir hayli etkiliyor, çünkü aynı kızımız gibi severdik. Şimdi bu aralar Hatice onu da kafasına takıyor ve uykusu kaçıyor. Geceleri zaten uyuyamıyor. Düşüncelerini biraz da olsa dağıtmaya çalışıyorum ama her zaman başaramıyorum. Hatice o kundaklamanın saatini geçirecek, muhakkak üzerinden bir iki saat geçmesi gerekiyor ki, ancak sonra biraz uyuyabilsin. Yoksa bir şey olacak korkusu ile uyuyamıyor, derin uykuya geçemiyor.

Acımızdan protestoları ve demonstrasyonları algılayamadık

Birgül Demirtaş: Ağabey, sen az önce protestolardan söz etmiştin. Solingen'deki kundaklama saldırısından sonra protesto ve demonstrasyonlar meydana geldi. Onları o acılı dönemde hiç algılayabildin mi?

Kâmil Genç: O protestoların yapıldığını ben sadece işittim. Kendi gözümle görmüş değilim. Bize baş sağlığına gelenler anlattılar. Örneğin bildiğim Schlagbaumer Caddesi'ndeki dört yol ağzındaki yatak mağazasının camlarını kırıp, bazaları sokak ortasına getirip yakmışlar. O sokakta araba lastiklerini de yakmışlar. Oradaki mağazaların kapılarını ve camlarını kırmış insanlar. Yürüyüşler oldu. Daha sonra Türk sağcılarla solcuların birbirlerine girdiklerini anlattılar bize. Ama ben ve ailem, bizler o acılı dönemimizde hiçbir şey görmedik, tek duyduklarımı anlatabiliyorum. Biz zaten evden dışarı çıkmadığımız için o yürüyüşlere veya protestolara tanık olamadık. Belediye bizi o zamanlar dışarıya çıkartmadı. Belediyede çalışanlar sürekli yanımız-

da bulundular. Hatta kundaklama saldırısından sonra polisler yanıımızdaydı. Her şey çok tazeydi ve her ihtimale karşı sivil polisler sürekli bizim bulunduğumuz binanın etrafında nöbet tuttular. Genç ailesine bir zarar daha gelmesin diye Solingen Belediyesi bizi orada karantina içerisine aldı. Ama bence protestoların Mölln'deki saldırıyla da ilgisi vardı. Bizim kundaklama saldırısından altı ay önce Mölln'de Arslan ailesi kundaklama saldırısına uğrayınca ve o kundaklamada üç insan vefat edince, Mölln halkından da fazla ses çıkmayınca, benim tahminime göre insanlar herhalde seslerini burada çıkarmak istediler. Artık Almanya'daki Türk göçmenleri bu saldırıların Türklere karşı yapıldığını anladı. Ayrımcılık veya ırkçılık artık Almanya'da yaşayan Türklerin gırtlığına kadar geldi. Bizim evimiz kundaklandıktan sonra »Artık bu sessizlik devam edemez! Biz ses çıkartmazsak bir şey değişmeyecek!« fikrinin oluştuğunu tahmin ediyorum.

Bekir karşımızda oturan faili uzaktan tanıyordu

Kâmil Genç: Bizim evimizi kundaklayan ve bizim sokakta, hemen evimizin karşısında oturan fail genç, ben okula gidip gelirken birkaç defa gördüm. Kardeşim Bekir, o faili tanıyormuş ama fazla konuşmuşlukları yok. Aşağı yukarı aynı yaşıydılar. Bizim sokakta oturan genç fail, diğer üç fail ile arkadaşmış ve beraber bu aşırı sağcılarının dövüş spor okulu »Hak Pao« da görüşüyorlarmış, oraya üyelermiş. Orada kendi aralarında böyle bir karar almışlar. O spor okulunda faillerin beyinlerini yıkamışlar herhalde. Artık nasıl yıkıyorlar, nasıl anlatıyorlar, nasıl kandırıyorlar onu bilemiyorum. Çok sonra öğrendim ki, o karşımızda oturan Christian R. bizim evimizi kundaklayanlardan biriymiş. Tabii öbür faillere oturduğu sokakta bir Türk ailesinin evi olduğunu o anlatmış. Kendi aralarında anlaşmışlar ve kundaklama saldırısını yapmışlar. Faillerin bu aşırı sağcılarının dövüş spor okuluna gittikleri, duruşma sırasında ortaya çıktı. Bernd Schmitt'in o spor okulun müdürü olduğunu ve istihbarat için çalıştığını mahkemede öğrendim. Sonra bu üç failin oraya kayıtlı oldukları ortaya çıktı. Bernd Schmitt, üç veya dört kez mahkemeye geldi. Orada gördüm ve bir daha da görmedim. Failleri zaten haftanın iki günü sürekli mahkemede görüyordum, karşımızda oturuyorlardı.

Birgül Demirtaş: *Ağabey, Bernd Schmitt'in eşi 1995'ten beri senin çalıştığın işyerinde çalışıyormuş. Bernd Schmitt'in eşi olduğunu duyduğunda bu seni etkiledi mi?*

Kâmil Genç: Duruşmalar Ekim 1995'te sona erdikten sonra ben artık yine çalışmaya başladım. Aradan dört, beş ay geçmişti. Eniştem Ahmet Duran bana Bernd Schmitt'in eşinin kafeteryada çalıştığını anlattı. Benden bir sene önce işe başlamış. Aradan birkaç gün geçti ve Bernd Schmitt'in eşine alt katta bir yerde rastladım. Ama ben o kadının hiç yüzüne bakmadım. Birkaç ay geçti aradan, Schmitt'in eşi

benimle konuşmak istedi. Ben ona Almanca »Beni rahat bırak. Seninle konuşmak istemiyorum.« dedim. Konuşmayı bırak, görmek de istemiyorum. Sonra sesini kesti zaten. Kadınla hiç konuşmadım başka. Yine görüyorum ara sıra ama ne o benimle konuşuyor ne ben onunla. Gerçi Bernd Schmitt'in vefat ettiğini duydum. Önceden Bernd Schmitt ve eşi beraber yaşıyorlarmış. Eşinin şimdi nerede yaşadığını bilmiyorum. Ama onu son zamanlarda bu pandemiden dolayı yedi aydır görmüyorum. O kadını işte böyle tanımış oldum. O kadının Schmitt'in eşi olması ve benimle aynı iş yerinde çalışıyor olması beni fazla etkilemedi. Beni daha çok etkileyen o spor okulunda hocalık yapan ve o faillere ve gençlere ders veren kocası oldu açıkçası. Schmitt'in eşi ilgim dışında. Ama o muhakkak basından benim kim olduğumu biliyordur. En azından resimlerde görmüştür, çünkü o zamanlar gazetelere çok çıktık.

Duruşmalara katlanmak bizim için çok zordu

Birgül Demirtaş: *Ağabey, haftada iki gün katıldığınız Düsseldorf Yüksek Bölge Mahkemesi'nde Nisan 1994'te başlayan duruşmalara geri dönersen, duruşmayı nasıl hatırlıyorsun?*

Kâmil Genç: Evet, haftada iki gün Düsseldorf'da mahkemeye giderdik. Sabahları saat yedi gibi Solingen Belediyesi bizi alıp bir araç ile duruşmaya götürürdü. Annem, babam, ben, Hatice, Fadime beraber giderdik. Bekir duruşmalara katılamıyordu, zira halen hastanede idi. Bekir bir buçuk sene hastanede yattı, çok ağır yaralıydı. Bizi büyük bir arabayla alıp götürüyorlardı. Sağcılar belki saldırır ve araba fazla dikkat çekmesin diye, her seferinde değişik yollardan götürürlerdi. Belediye ilk aylarda böyle önlemler aldı. Bazen Langenfeld, bazen Solingen-Gräfrath üzerinden Düsseldorf'a götürüyorlardı. Birkaç ay sonra normal yol aldılar ve mahkemeye hep aynı yoldan gittik. Ailem ve ben her duruşmada bulunduk, hiç eksiksiz. Bizim avukatlar geldi, karşı tarafinkiler de. Önce tabii bizleri dinlemeye aldılar sonra da karşı tarafı. Önce annem tanıklık etti, sonra da eşim Hatice. Sonra ben tanıklık ettim ve ardından da kardeşlerime sıra geldi, en son babam. Bizden sonra karşı tarafların yakın çevreleri sorgulandı. Böyle epey bir buçuk sene sürdü. Bizim avukatımız bize çok yardımcı oldu. Bizi devamlı sakinleştirdi ve sürekli »Sakin olun, sakın olun.« derdi. »Sakin oldukça her şey bizim lehimize işler« derdi. Mahkemede biz sakın durduk. O duruşmada benim için en zor zaman, eşim Hatice ifadesini verirken idi. Kendisi çok kötü olmuştu. Biraz sakinleştirmek için yanına gittim, yanında durdum, elini tuttum. Sürekli »Hatice, ne olursun sakın ol.« dedim. Eşimden sonra ben ifade verdim. Kendim ifade verirken çok sakın ifade verdim, çünkü avukatın sözleri hep aklımdaydı. »Sakin olmazsak duruşma bizim lehimize çıkamayabilir.« demişti. Savcılar bizim üzerimize fazla gelmedi zaten. Çünkü bizim ifadelerimizde gelişki yoktu. Bir de iyi hatırladığım ve aklımda kalan; failin babası Dr. K.'nın mah-

kemede bize karşı yanlış bir hareketi oldu. Biz mahkemede failerle ve onların aileleri ile karşılıklı oturuyorduk. Mahkemede Dr. K. gidip çocuğunu seviyor ve okşuyordu. Yanlış bir hareket bu. Böyle bir hareketi biz yapmazdık. Çünkü karşı taraftaki, acılı bir aile. Biz yıkılmışız zaten, kayıplarımız çok taze, boynumuz bükük, ölmüş gibiydik duruşmalarda. Sen git, o acılı ailenin karşısında çocuğunu sev. Olacak bir şey değil ve çok yanlış bir hareket. Bu bize çok dokundu. O anda annemin söz hakkı istediğini ve »Bir daha böyle bir şeyi burada görmek istemiyorum.« dediğini hatırlıyorum. Hâkim bey de failin babasına, »Lütfen bir daha böyle yapmayın.« dedi. Felix K.'nın annesi babası, oğulları hapse girene kadar onun suçsuz olduğuna inanıyorlardı. Son dakikaya kadar. O mahkeme kararı açıklanıncaya kadar annesi ve babası, oğullarını yine eve geri götürebileceklerine eminlerdi. Hatta mahkemeden çıkınca beraber tatile gitmek için dışarıda taksi bekliyordu. Biz taksinin dışarıda beklediğini sonradan öğrendik.

Mağdurlara manevi tazminat ödememek için failer çalışmıyorlar

Birgül Demirtaş: *Solingenli bu dört fail, yargılamanın ardından hapis cezasına çarptırıldı. Üç fail, Gençlik Yasası uyarınca onar yıl, yirmi üç yaşındaki suçlu ise on beş yıl hapis cezasına çarptırıldı. Failler, iyi hal nedeniyle cezaevinden erken çıktı. Sence bu cezalarla adalet sağlanabildi mi Ağabey?*

Kâmil Genç: Bu faillere zaten on, on beş sene vermeleri biraz az. Onu az bulduk biz ailece. Mahkeme »ömür boyu« diyor. Benim bildiğim »ömür boyu«, ömür boyudur. Ama bunlar on sene değil, iyi halden altı veya yedi sene içinde dışarı çıktılar. O yönden cezaları hiç iyi bulmadım açıkçası. Bunlar dışarı çıktıktan sonra ne yaptılar, ne ettiler, onu bilmiyorum. Bildiğim tek bir şey var, dört fail de çalışmıyor. Çalışsalar manevi tazminat ödemek zorundalar, tabii ki onu ödememek için bunlar çalışmıyorlar. Çalışmış olsalar, en azından ilk önce kardeşim Bekir'e manevi tazminat ödemeleri gerekiyor. Onu ödememek için çalışacaklarını tahmin etmiyorum. Bekir hâlen, bu dört failden bir kuruş manevi tazminat alamadı. Ne Bekir alabildi, ne de biz. Biz de iki evlat kaybettik neticede. Sadece Alman devleti mağduriyet tazminatını karşılıyor. Onun haricinde yok. Şimdi onlar çalışmış olsalardı, para ödemeleri gerekecekti. En azından Bekir'e; çünkü en ağır o yaralandı. O yüzden »ömür boyu« bana daha mantıklı geliyor. Birkaç sene yatıp çıkıyorlar ellerini sallayarak. Yarın bir gün yine bir şey yapacaklar belki. Zaten oluyor. Sağda solda kundaklama veya aşırı sağ saldırıları yaşanıyor, en son Hanau'da mesela.

Faillerin yaptıklarına »aptal çocuk şakası« deyip geçiştiriyorlar!

Birgül Demirtaş: 20 Ekim 2021'de Sibel Hanım'ın Solingen'deki evine iki yakıcı cihaz ile kundaklama saldırısı düzenlendi. Medya, 1993 yılında evinize yapılan kundaklama saldırısını »aptal çocuk şakası« olarak adlandırmıştı. 2021 yılında ise gazetelerden bu kez de savcının, kundaklama saldırısını yine aynı kelimelerle, yani »aptal çocuk şakası« olarak değerlendirdiğini okudum. »Evi kundaklayan çocuklar on üç ve on dört yaşlarındaymış« dendi. Böylelikle medyada saldırı küçümsendi ve önemsizleştirildi. Sen ve Hatice Abla, Sibel Hanım'ın evine geçmiş olsun ziyaretine gitmiştiniz. Bir savcının böyle bir ifadesini nasıl görüyorsunuz Ağabey?

Kâmil Genç: Evet, eşimle geçmiş olsun ziyaretine gittik. Ben Sibel Hanım'ın evinin kundaklandığını sosyal medyadan duydum ve »Bu aileye nasıl ulaşabiliriz?« diye düşündüm. Senin üzerinden telefon numarasına ulaştık ve böylelikle eşimle ziyarete gittik. Ben »aptal çocuk şakası« olduğuna inanmıyorum tabii. Çocukları yönlendiren birileri vardır muhakkak. »On üç, on dört yaşında çocuklar kendi kendilerine yapmazlar.« diye düşünüyorum. Onları yönlendiren ırkçı başları vardır, yüzde yüz. Eminim ki; »Sen yap, nasıl olsa yaşın küçük, içeri girmezsin.« demişlerdir. Arkasında muhakkak büyük balıklar vardır. Mesela bizim evimizi kundaklayan dört failin de arkasında büyük balıklar vardı. Örneğin Bernd Schmitt. Nazilere aşırı sağcı spor okulunda eğitim verdiği için bizim evin kundaklama olayına karışmıştı ve Alman İstihbaratı için çalışıyordu. Ve bence onun da arkasında muhakkak başka birileri olmalı. Ama bunun ortaya çıkmasını devlet istemediği için bu kadarda kaldı. Bizim olayda dört failin yanı sıra, hatta beşinci bir failin de bulunduğu söylendi. Ancak beşinci faili tam olarak teşhis edemedikleri için bir şey yapamadılar. Bernd Schmitt mahkemeye geldi ve ifade verdi. Ancak tam bir delil olmadığı için beşinci kişiyi tutuklayamadılar. O beşinci kişiyi de mahkemeye çağırdılar. O da ifade verdi ama delil yetersizliğinden bir şey yapamadılar. Bu dördünü tabii ki içeri attılar. En fazla yatan Markus G. oldu. »Çıkarsam bir daha yakacağım.« dediği için Christian R'nin de fazla yattığını avukatımızdan duydum. O sebeple bir iki sene daha fazla yatmış.

Solingen'de 20 Ekim 2021'de yapılan ikinci kundaklama saldırısı beni de etkiledi

Birgül Demirtaş: 1993'ten sonra Solingen'de yaşayan Alman-Türk göçmenleri bir daha kundaklama olabileceği endişesi ile sürekli büyük korku içerisindeydiler. Örneğin ben de çocuklarıma hâla yazın hava çok sıcak olsa bile, pencereleri açık bıraktırmıyorum. Biri içeriye Molotofkokteyli atabilir korkusu ile »Akşamları ve geceleri pencereleri kapatın.« derim. Çocuklarıma hep böyle tembih ede ede belki psikolojilerini zedelemişimdir. Fakat kendimizi korumak için de başka bir yöntem bilmiyorum. Doğru mu yanlış mı yapıyorum, o başka bir

konu. Hep böyle tedirginlik var ama. Solingen’de yaşayan diğer arkadaşlarımla veya tanıdıklarımın da tedirginlikleri var. Yirmi sekiz yıl sonra, Solingen’deki 20 Ekim 2021’deki kundaklama saldırısını duyduğumuzda şok olduk ve bizi büyük ölçüde etkiledi. Ağabey, sen bu kundaklama saldırısını duyunca ne hissettin?

Kâmil Genç: Doğrusunu istersen, yirmi sekiz sene sonra yine Solingen’de yaşanan bir kundaklama saldırısını duyunca ben de etkiledim. Kim olursa olsun, hangi vatanın insanı olursa olsun, Türk olsun olmasın, sonuçta Solingen’de yaşayan bir aile etkileniyor. Aslına bakarsan bizim Solingen’de biraz daha fazla Naziler ve aşırı sağcılar var. Solingen, Wuppertal, Remscheid, bu üç şehirden biraz tedirginim açıkçası. »Bu sene olmaz, seneye olmaz, ama ben bir gün yine olur.« düşüncesindeyim açıkçası. Oldu da. Tabii ki her an başka bir saldırının gerçekleşebileceği korkusu devam ediyor. »İnşallah olmaz.« diye her zaman dua ediyorum. Ama yine de o korku, o tedirginlik içimde var. Çünkü Kuzey Ren Westfalya, sağcıların yeri. Bu üç şehirde sayıları fazla. Gerçi saldırılar uyur vaziyette gibi, ama bir yerden patlak verebilir hissi içimde hâlen durur. Sen de bilirsin Birgül, Solingen-Gräfrath yabancıların en az olduğu semt. Orada yaşayanların çoğu Alman. Bir de bu aşırı sağcı spor kulübü »Hak Pao« o semtteydi. Wuppertal, Remscheid ve bizim burası Solingen, korkulacak yer. Onun için belediye başkanı ne söylerse söylesin; Solingen’de Naziler fazla. Seçimlerden belli zaten. Bizim bu evin sağı solu kamera. Kameralar var diye içerimizde biraz hafiflik var ama yine de bilemiyorsun. Bizleri aile olarak az buçuk tanıyanlar var. Gezmeye çıkıyorsun ama garantin yok ki. Karşındakini bilemiyorsun ki. İçinden, kalbinden ne geçtiğini bilemezsin. Zaten kolay kolay da Almanya’dan çıkmaz bu ırkçılık ve sağcılık. Almanya’nın bir hikayesi var çünkü. Bu saldırılar devam ediyor ve duracağını da tahmin etmiyorum. İrkçılar ve aşırı sağcılar rahat durmazlar.

0 olay Solingen’de oldu. Ama Solingen’den fazla kimse anma törenine katılmıyor

Birgül Demirtaş: *Bu ırkçı ve aşırı saldırıları durdurmak için ne yapmak gerekir sence Ağabey?*

Kâmil Genç: Almanya’da yaşayan Türk ailelerin ve hatta tüm göçmenlerin daha da birlik olması gerekiyor. Nasıl desem; »Benim başıma gelmedi, boş ver. Her şeye boş ver.« mantığı olmaması lazım. Örnek vereyim; bizim bu anma yıldönümlerinde camiden, cami imamı ve başka kuruluşlardan başkanlar gelir. Mesela şöyle normal sıradan bir aile gelip de bizim yanımızda bulunanlar pek nadirdir. Halktan gelenlerin sayısı azdır. Onun haricinde kimse gelip de bizimle beraber mağdurlarımızı anmaz. Hatta camide hoca her sene duyuruyor; »Beşinci ayın 29’unda saat 16.00’da eski evin olduğu yerde anılacak, Kuran okunacak. Herkes davetlidir.« diye. Bizim kundaklanan eski evin olduğu yere beş altı araba ile konsolosluktan gelirler. Mesela

Düsseldorf, Köln, Essen, Münster Konsoloslugu'ndan gelirler. Orada toplananların çoğu konsolosluk çalışanları ya da arkadaşları. Biz ailecek zaten her sene kundaklanan evin önündeyiz. Belediyeden geliyorlar birazcık. Örneğin belediye başkanı, entegrasyon görevlisi ve bazı belediye çalışanları katılır. Camideki birkaç görevli arkadaşlarımız gelir. Untere Werner Caddesi'nde kundaklanan evin önündeki kalabalık, Solingen dışından gelenlerden ibarettir ve çoğu Türk'tür. Solingen'den saysan on onbeş kişi vardır. O olay Solingen'de yaşandı ama Solingen'den fazla kimse gelmiyor. Mildred Scheel Okulu'nun yanındaki anma törenine katılanların çoğu Alman. Orada sadece bir Türk grubu vardır. Solingen Belediye Başkanı, entegrasyon görevlisi ve bazı belediyede çalışanları katılır. Tabii ki konsolosluktan da insanlar var. Alman siyasi partilerden ve derneklerden katılanlar var ama nadir. Onun haricinde kimse yoktur. Oraya gelenleri şahsen tanıdığım için, yabancı değiller. Yani demek istediğim; ne Almanda ne göçmende »birlik« diye bir şey yok. »Benim başıma gelmez.« diye düşünüyor göçmenler.

Birgül Demirtaş: *Ağabey, Untere Werner Caddesi'ndeki kundaklanan evinizin önünde yapılan anma töreni, Solingen şehir yönetiminin etkinlik takviminde yer almıyor. Ama Mildred Scheel Okulu'nun anma töreni yer alıyor. »İki anma töreni de aynı takvimde yer alsın çok iyi olur.« diye düşünüyorum. Çünkü Solingen'de yaşayan çoğu Alman, Untere Werner Caddesi'nde anma töreni yapıldığını bilmiyor. Sence sizin anma töreni niçin o takvimde yer almıyor?*

Kâmil Genç: Evet, yazmıyor. Çünkü Solingen Belediyesi diyor ki; »Belediye'nin anma yeri, Mildred Scheel Okulu'nun orası. Sizin anma yeriniz de eski evin orası, yani Untere Werner Caddesi. Sizin eviniz orasıydı. Yanan yerde siz anmanızı yapabilirsiniz. Biz de orada bulunuruz, ama bizim orayla alakamız yok. Oradaki anıt sizinki.« Biz de kabullendik. Nasıl olsa bizim anma yerimiz orası, olayın olduğu yer. Beş insanı öldürdükleri yer. Benim orada iki kızım, iki kız kardeşim ve yeğenim vefat etti. Belediye, »Tamam, biz de oraya gelir konuşmamızı yaparız, orada bulunuruz. Ama bizim planımızda ve programımızda Mildred Scheel Okulu yer alır.« diyor. Belediye de kendini, Solingen'i daha iyi gösterme çabasında. Fazla olay olmasın, iyi imaj yaratmak için, herkes kendi anma törenini yapabilmeli düşüncesinde.

Birgül Demirtaş: *Solingen'de her yıl anma töreni yapılıyor. Ağabey, senin için bu anma töreninin anlamı nedir?*

Kâmil Genç: Solingen'deki Alman kesimi, bu anma törenine artık gerek kalmadığını ima etmeye çalışıyor. Ama biz de »Siz yapmayın. Biz sizi zorlamıyoruz.« diyoruz. Biz gidip orada duamızı edeceğiz, biz yapmak istiyoruz. Ben kendimce en azından gidip orada duamı ediyorum. Duamı her namazda da edebilirsin. Ama orada, o olayın olduğu yerde dua etmek başka oluyor. Olay yerinde en azından bir birlik gösterelim. Türk olsun, başka uyruklu göçmenler olsun, en azından senede bir tek gün orada bu-

luşalım. Çünkü Allah göstermesin, kundaklama saldırısı herkesi bulabilir. Aslında »Yalnız değiliz!« mesajı vererek kendimizi orada göstermemiz gerekiyor. Asıl derdim bu. Yoksa ben gider orada bugün duamı ederim, anma gününü beklemem. O aşırı sağ ve ırkçı saldırıda kaybettiklerimiz için insanlardan istediğim, bir tek dua ve de Almanlara o anda birlik içerisinde olduğumuzu göstermek. Belki böylelikle sağcılar ve ırkçılar saldırı yapmaktan caydırabiliriz. Naçizane düşüncem bu.